

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

inter
cooperation

Natural Resource Management
Rural Economy
Local Governance and Civil Society

KAKO SU GRAĐANI OPĆINE DOBOJ - JUG KREIRALI PROSTORNI PLAN

Projekat razvoja opština/općina u BiH - MDP

Doboj, 2007.

Izdavač: MDP - Projekat razvoja opština/općina u BiH

Kralja Aleksandra 52
74000 Doboj

Bosna i Hercegovina

Telefon: +387 (0)53 200 371

Fax: +387 (0)53 200 373

www.mdp.ba

Autor: prof. dr Nail Kurtić

Fotografije: MDP

Tiraž: **300 kopija**

Projekat razvoja opština/općina je podržan od strane
Švajcarske agencije za razvoj i saradnju SDC

SADRŽAJ

PREDGOVOR	4
1. UVOD	7
2. PRVI KORAK – KREIRANJE PROGRAMA UKLJUČIVANJA JAVNOSTI	9
3. DRUGI KORAK - RADIONICA U FUNKCIJI KREIRANJA OSNOVNE KONCEPCIJE PROSTORNOG RAZVOJA	12
4. TREĆI KORAK – INFORMATIVNA KAMPANJA	14
5. ČETVRTI KORAK – RASPRAVA O PREDNACRTU PROSTORNOG PLANA	16
6. PETI KORAK – RASPRAVA O NACRTU PROSTORNOG PLANA	25
7. ZAKLJUČAK	26
ANEKS 1	28
ANEKS 2	31

Predgovor

Brošura „Kako su građani općine Doboj Jug kreirali prostorni plan“ dokumentuje iskustva Projekta razvoja općina (Municipal Development Project – MDP). Projekat MDP podržava vlada Švajcarske, a implementacija je povjerena švajcarskoj fondaciji za razvoj i saradnju, Intercooperation. Partneri MDP-a su opštinske uprave i nevladin sektor osam opština dobojske regije: Doboj, Doboj Istok, Doboj Jug, Gračanica, Maglaj, Modriča, Petrovo i Usora. Druga faza Projekta imala je sljedeća tri cilja:

- ⇒ Podrška procesu izrade strateških planova i dokumenata u partnerskim opštinama;
- ⇒ uvođenje novih mehanizama za učešće građana na lokalnom nivou;
- ⇒ dokumentovanje i širenje dobrih praksi partnerskih opština uz nastojanje da viši nivoi vlasti u BiH prepoznaju vrijednost tih praksi i podrže njihovu institucionalizaciju.

Općina Doboj Jug je tzv. dejtonska općina, nastala otcjepljenjem dijela predratne teritorije Opštine Doboj. Zvanično priznanje na nivou entiteta Federacije BiH Općina Doboj Jug je stekla 1998.g. Sadašnja teritorija Općine Doboj Jug obuhvata dvije mjesne zajednice (Matuzići i Mravići), smještene na 10,5 km². Broj stanovnika se procjenjuje na nešto iznad 4000.

Početakom 2005.g. rukovodstvo Općine Doboj Jug i projekta MDP su dogovorili zajedničku podršku procesu izrade prostornog plana općine, da bi se stvorile pretpostavke za lokalni razvoj, prvenstveno privredni razvoj općine u budućnosti. Općina je u regularnoj tenderskoj proceduri odabrala Zavod za urbanizam i prostorno uređenje Zeničko-dobojskog Kantona za nosioca izrade prostornog plana. Uz to, i Općina i osoblje MDP-a su od početka izrazili nastojanje da obezbijede kvalitetan doprinos građana u procesu prostornog planiranja. Ova brošura je dokaz da se na polju učešća građana uradilo puno više od zakonski propisanog minimuma¹.

Centar urbanih ideja (CUI) iz Tuzle je obezbijedio profesionalnu podršku za proces uključivanja građana u izradu prostornog plana u Doboj Jugu. Prof. dr Nail Kurtić i osoblje CUI-a su koristili bogata iskustva stečena u toku izrade prostornog plana Tuzlanskog Kantona. Sasvim je izvjesno da su građani Doboj Juga značajno uticali na konačna rješenja u prostornom planu općine. Općinsko vijeće Doboj Juga je usvojilo prostorni plan 03. decembra 2007. godine.

Proces izrade prostornog plana nije tekao glatko. Nekolicina tehničkih problema, uglavnom uslovljenih nedostatkom odgovarajućih podataka i preciznih mjerenja u poslijeratnom periodu, je usporila izradu plana. Prije svega, granice općine nisu bile precizno definisane, tako da se u rješavanje ovog problema morala uključiti nadležna BiH

¹ ZE-DO Kanton, Zakon o prostornom uređenju, Član 29.

Ministarstvo za prostorno uređenje FBiH, Uredba o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenata prostornog uređenja, Član 7

agencija. Zatim se moralo snimiti demografsko stanje, da bi se napravila projekcija demografskih promjena u budućnosti, itd. Paralelno sa rješavanjem tehničkih problema, trebalo je riješavati i zahtjeve građana.

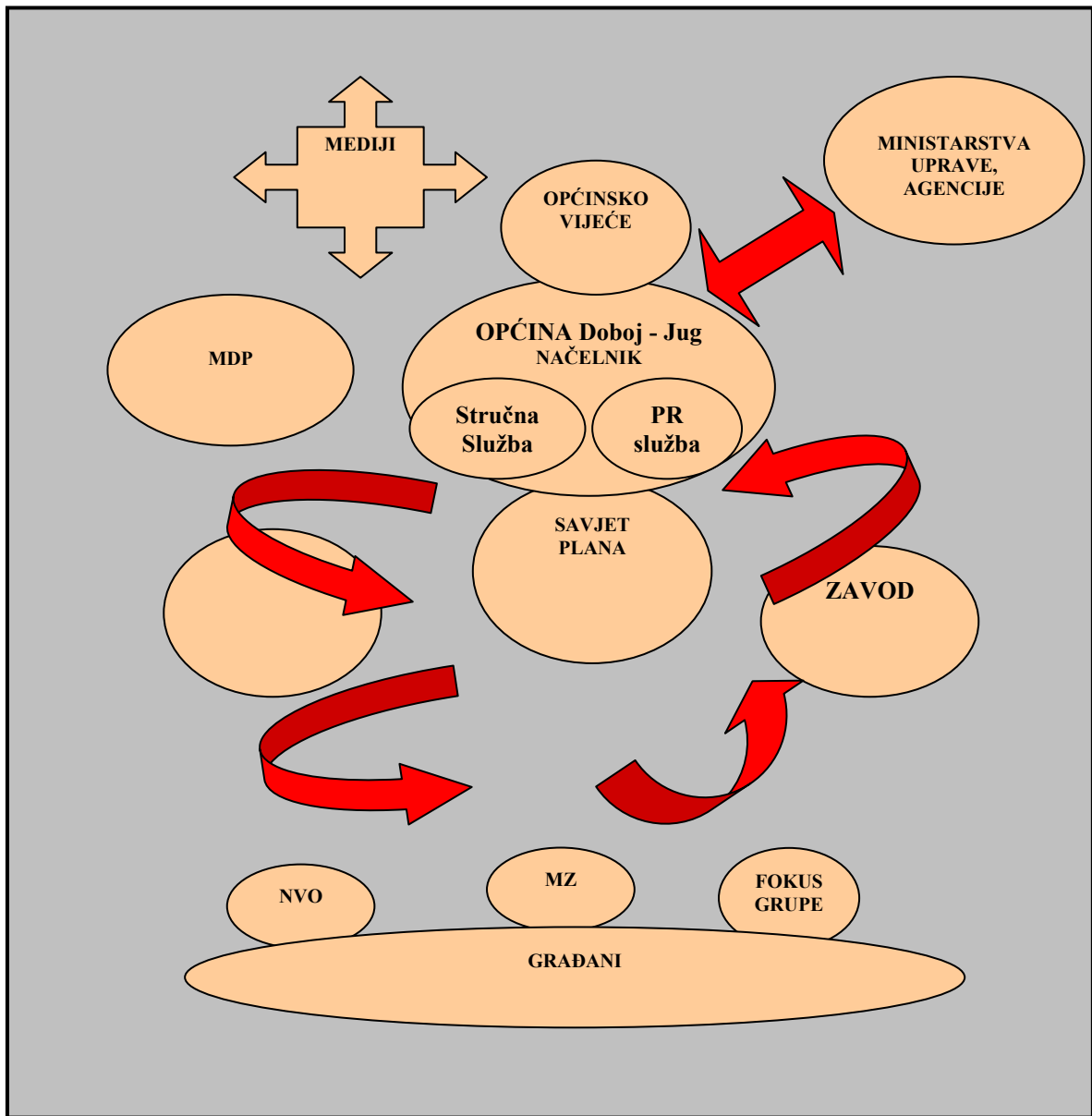
Velika vrijednost ovog procesa jeste uključivanje svih aktera i segmenata društva: lokalna uprava, predstavnici mjesnih zajednica, nevladinih organizacija, građani, privatni subjekti, mediji, eksperti, Svi oni su imali svoje uloge u izradi prostornog plana i dali svoj doprinos razvoju zajednice.

Tim MDP-a može biti zadovoljan postignutim rezultatima:

- ⇒ Izrađen je prostorni plan općine i napravljena je dobra osnova za lokalni ekonomski razvoj (cilj 1);
- ⇒ Općina je aktivno podržala sve oblike učešća građana, a građani su bili spremni da daju svoj doprinos (cilj 2);
- ⇒ Iskustva su dokumentovana u ovoj brošuri.

Preostaje nam da ovo iskustvo promoviramo, nadajući se da će drugim opštinama ono biti dobar izvor informacija i vodič za konkretne akcije. Također se nadamo da će relevantne vlasti na višim nivoima u BiH podržati dalju institucionalizaciju prepoznatih vrijednosti.

Snežana Mišić Mihajlović
MDP projekt menadžer

Učesnici u procesu javnih konsultacija tokom izrade prostornog plana u Doboj - Jugu

1. Uvod

Prostorni plan je jedan od najznačajnijih razvojnih dokumenata. Njegov značaj proizilazi iz značaja prostora kao ograničenog resursa, koji je podložan mnogim utjecajima (kako prirodnim tako i društvenim) za ekonomski, kulturni, socijalni i ukupni razvoj konkretne društvene zajednice. Zbog toga je potrebno utvrđivati osnovna načela prostornog uređenja i ciljeve prostornog razvoja u jednom dužem vremenskom periodu osiguravajući zaštitu i racionalno korištenje prostora, izbalansirati osnovnu namjenu površina, planirati sistem naselja (naročito urbanih područja), područja privrednih djelatnosti te optimalno dimenzionirati kako lokaciju tako i kapacitet infrastrukturnih objekata.

Očigledno je da se radi o veoma složenom zadatku koji iziskuje inženjerski pristup, primjenu naučnih dostignuća u oblasti urbanizma i prostornog uređenja te uvažavanje prirodnih, kulturno-historijskih i pejzažnih vrijednosti konkretnog prostora. Međutim, prostornim planom se uz zaštitu prostora i osiguranje racionalnog korištenja prirodnih resursa direktno utiče i na uslove života (mogućnosti zadovoljenja egzistencijalnih potreba) ljudi koji popunjavaju konkretni prostor ili svoje životne planove vezuju za njega. Zbog toga definicija prostornog plana kao sinteznog dokumenta, koji na temelju dostignutih spoznaja o prostoru generira njegovo racionalno korištenje, obezbjeđujući privredni i društveni razvoj mora uzeti u obzir i socio-demografsku komponentu; konkretne ljude, svjesne svojih potreba i ambicija, često i suprostavljenih interesa i aspiracija, politički oslobođene pa čak i ohrabrene da svoje potrebe (pa i one vezane za prostor) glasno izražavaju i zauzimaju se za njih.

Prostorni plan, u novim, demokratiziranim, društvenim i političkim uslovima više nije samo ekspertno pitanje, to nije samo stvar urbanista i inženjera, koliko god oni bili posvećeni principu racionalnosti. To je prvenstveno pitanje građana koji popunjavaju konkretni prostor, koji žive na njemu i planiraju živjeti, koji u njemu pronalaze smisao i za koji ih vezuju emocije. Po prvi put se to u Bosni i Hercegovini potvrdilo prilikom pripreme i usvajanja Prostornog plana Tuzlanskog kantona.

Na inicijativu Kanadskog urbanističkog instituta iz Toronta a uz finasijsku podršku Vlade Kanade, Tuzlanski kanton je primijenio novi model prostornog planiranja, u literaturi nazvan Tuzlanski pristup, koji se od klasičnog razlikovao po uvođenju građana u rane faze pripreme nacrtu Prostornog plana, koje su tradicionalno zaposijedali eksperti različitih profila.

Tuzlansko iskustvo je potvrdilo očekivanje da će Prostorni plan u čijem kreiranju učestvuju građani mnogo realnije odražavati njihove stvarne potrebe te da će oni zbog toga biti spremniji da ga implementiraju, pa čak i štite od mogućih namjera promjene motiviranih neprincipijelnim razlozima.

Uključivanjem građana u sve faze pripreme Prostornog plana: analize i valorizacije prostornih resursa, definiranje razvojnih prioriteta i ciljeva, izrade koncepcije prostorne organizacije i utvrđivanja nacrtu i prijedloga prostornog plana postignuti su višestruki efekti. Multiplicirana je količina ulaznih informacija, svježih ideja i pogleda na konkretni životni prostor, o stvarnim potrebama i aspiracijama građana u početnoj fazi izrade koncepcije prostorne organizacije. Već na samom početku su pluralizam interesa i problemska polja vezana za konkretni prostor što je omogućilo fokusiranje eksperata na „osjetljiva pitanja“ pa i razvijanje javnog diskursa oko „konflikata interesa“. Tuzlansko

iskustvo je pokazalo da rano uključivanje građana ne umanjuje ulogu eksperata, naprotiv čini je još značajnijom i odgovornijom.

Uspjeh Tuzlanskog pristupa je naišao na snažan odjek u stručnoj javnosti, ali i u institucionalnoj strukturi Federacije Bosne i Hercegovine. Časopis za urbanizam, okoliš, kulturno naslijeđe i umjetnost *URBO BiH* čiji je izdavač Asocijacija urbanista Bosne i Hercegovine posvetio je jedan cijeli broj naučnoj i stručnoj valorizaciji nove metodologije. Prezentacije Tuzlanske metodologije organizirane u Sarajevu, Zenici, Goraždu, Bihaću i Posušju, podstakle su Federelano ministarstvo za prostorno uređenje da Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenata prostornog uređenja, od 12. 11. 2004. godine, članom 7. propiše obavezu uključivanja građana u sve faze izrade prostornog plana, odnosno obavezu donošenje Programa uključivanja javnosti kojim će se definisati način, vrijeme i nosioci uključivanja javnosti.

Prema tome, Općinsko vijeće i načelnik Općine Doboj - Jug su donoseći odluku o pristupanju izradi prostornog plana bili obavezni osigurati mogućnost uključivanja građana u sve faze pripreme i izrade ovog dokumenta, međutim, u ovom slučaju se radilo više nego o ispunjavanju zakonske obaveze.

Intenzitet i opseg ličnog angažiranja načelnika općine, čelnih ljudi pojedinih službi kao i volontera oko ovog segmenta izrade Prostornog plana pokazuju da je riječ o iskrenom pristajanju uz novu metodologiju prostornog planiranja kao i o iskrenoj posvećenosti ideji o partnerstvu općine sa građanima. Naravno, utjecaja je imala i urgentnost prostornog definiranja općine Doboj - Jug .

Općina je nastala u martu 1998. godine (na osnovu Zakona o konstituisanju novih općina u Federaciji BiH i izmjeni područja općina podijeljenih međuentitetskom i međukantonalom linijom 'Sl. novine Federacije BiH' br.6/98 od 9. marta 1998. godine) na dijelu prostora koji je do 1992. godine bio u sastavu Opštine Doboj. Svi zahtjevi za upotrebu prostora rješavani su na osnovu privremene odluke Općinskog vijeća (Odluka br.10-2150-3/98 od 1.8.1998. godine). Pošto je i sama odluka kreirana i donesena bez uobičajene informaciono-dokumentacione osnove bilo je teško osigurati temeljne zahtjeve racionalnog korištenja prirodnih resursa i zaštite prostora a naročito pod pritiskom navale zahtjeva za izgradnjom stambenih i poslovnih objekata.

Općinsko vijeće je na sjednici od 21.06.2005. godine donijelo Odluku o pristupanju izradi Prostornog plana za period 2005.-2020. godine. Posao je dodijeljen Kantonalnom zavodu za urbanizam i prostorno uređenje iz Zenice. Program uključivanja građana osmislio je i realizirao Centar urbanih ideja (CUI) iz Tuzle. Ove aktivnosti je sufinansirao i nadgledao tim Projekat razvoja opština/općina u dobojskoj regiji – MDP koji finansira Švajcarska agencija za razvoj i saradnju – SDC.

2. Prvi korak – kreiranje programa uključivanja javnosti

Centar urbanih ideja je kreirao **Program uključivanja javnosti u proces izrade Prostornog plana općine Doboj - Jug** imajući u vidu iskustva pripreme Prostornog plana Tuzlanskog kantona, ali i demografsko-prostorne specifičnosti općine Doboj - Jug. To je praktično značilo postavljanje standardnih ciljeva kao što su: kreiranje realnog, fleksibilnog (otvorenog) dokumenta, koji odgovara stvarnim potrebama građana, prikupljanje originalnih ideja o namjeni i upotrebi prostora, razvijanje zainteresiranosti i motivacije građana za dosljednu implementaciju i zaštitu Prostornog plana, i jačanje dugoročne otpornosti Prostornog plana na promjene u političkoj strukturi društvene zajednice.

Nakon ovako postavljenih generalnih ciljeva u Programu su prezentirani otežavajući i pogodujući faktori za uključivanje građana u sve faze izrade Prostornog plana.

Za otežavajuće faktore su uzeti:

- ⇒ Početna nedefiniranost prostora općine, i nastojanje da se legalizuje zatečeno stanje,
- ⇒ ograničenost prostora,
- ⇒ neravnomjeran kvalitet prostora,
- ⇒ dominacija privatnog vlasništva nad zemljištem,
- ⇒ prisutnost rivalstva između dva najveća naseljena mjesta,
- ⇒ ograničeni resursi za razvijanje kanala uključivanja građana (vrijeme, budžet)
- ⇒ izrazita apstinencija većine građana iz društveno korisnih aktivnosti u lokalnim zajednicama,
- ⇒ mali obim socijalnog kapitala kod građana fokusiranih na preživljavanje,
- ⇒ nizak stupanj informiranosti o pitanjima koja se uređuju Prostornim planom kantona,
- ⇒ nizak stupanj početnog znanja i svjesnosti kod većine građana o mogućnostima da se Prostornim planom utiče na pozitivne promjene u individualnoj i kolektivnoj egzistenciji,
- ⇒ naslijeđena shvatanja, zasnovana na dosadašnjoj metodologiji, da je priprema Nacrta Prostornog plana posao stručnjaka i da su građani u toj oblasti nekompetentni.

Kao pogodujući faktori uzeti su:

- ⇒ Raspoloživost iskustava primjene metodologije uključivanja građana u proces pripreme Prostornog plana Tuzlanskog kantona,
- ⇒ mali broj naseljenih mjesta i velika koncentracija građana na malom prostoru,
- ⇒ postojanje lokalnih nevladinih organizacija
- ⇒ ispoljena društvena odgovornost lokalne radio stanice,
- ⇒ postojanje printanog medija,
- ⇒ uključenost mladih, ambicioznih i obrazovanih volontera posvećenih zavičaju,
- ⇒ ugled općinskih organa i organa mjesnih zajednica u građanstvu,

- ⇒ značaj koji ključni ljudi u općinskim organima pridaju pripremi Prostornog plana, kao i uključivanju građana u proces planiranja,
- ⇒ velika zainteresiranost potencijalnih investitora kao i aktuelnih privrednika za konkretna rješenja u Prostornom planu.

Uzevši u obzir sve otežavajuće i pogodujuće okolnosti koncipirani su: prvo **strateški ciljevi** a potom i **strateška zamisao** (osnovni koncept) uključivanja građana.

Postavljeni su ciljevi:

- ⇒ Skrenuti pažnju građana na aktivnost općinskog vijeća,
- ⇒ postići visok stupanj upoznatosti (informiranosti) o aktivnostima na izradi Prostornog plana općine Doboj - Jug,
- ⇒ postići visok stupanj upoznatosti o ciljevima i sadržini prostornog planiranja,
- ⇒ izazvati interes građana za proces izrade Prostornog plana,
- ⇒ motivirati građane za uključivanje u proces,
- ⇒ razviti mrežu široko dostupnih kanala (oblika) uključivanja građana u proces izrade Prostornog plana,
- ⇒ upoznati građane sa mogućnostima uključivanja u proces izrade Prostornog plana,
- ⇒ pomoći građanima da savladaju ekspertne prepreke uključivanju u proces,
- ⇒ omogućiti raspravu o novim idejama i alternativnim rješenjima.

Program je konceptualno zamišljen kao partnerski dijalog između općinskih organa, odnosno Kantonalnog zavoda za urbanizam i prostorno uređenje iz Zenice i građana, potpomognut u stručnom smislu od Centra urbanih ideja iz Tuzle.

Definirana je **strateška zamisao**:

*„Oslanjajući se na dobru volju i interes lokalnih medija, različitim redakcijskim aktivnostima i tehnikama odnosa s medijima i koristeći, u mjeri u kojoj to budžet kampanje omogućava, i ostala sredstva oglašavanja, razviti visok stupanj informiranosti o značaju i sadržini izrade Prostornog plana općine te visok stupanj svjesnosti o mogućnosti utjecanja Prostornim planom na pozitivne promjene u bliskoj budućnosti.
Na temeljima visokog stupnja informiranosti (upoznatosti) i svjesnosti motivirati građane na neposredno uključivanje u različite oblike javnih konsultacija u fazi pripreme Prednacrtu Prostornog plana, a potom i u fazi rasprave o nacrtu Prostornog plana“.*

U operativnoj ravni to je podrazumijevalo organiziranje **dva kruga informativno-propagandne kampanje** sa ciljem da se građani pripreme za kvalificirano učešće u javnim konsultacijama kao i da se podstaknu (motiviraju) na uključivanje u dva kruga konsultacija (učešća građana).

Informativna kampanja je podrazumijevala:

- ⇒ Kreiranje „papira za raspravu“
- ⇒ Štampanje i distribucija „papira za raspravu“,
- ⇒ Kreiranje glavne poruke,
- ⇒ Kreiranje, štampanje i distribuciju plakata (općeg i informativnog),
- ⇒ Kreiranje, štampanje i distribuiranje letka (sa glavnom porukom i rasporedom održavanja tribina),
- ⇒ Produciranje i emitiranje radio jingla.
- ⇒ Izvještavanje za medije (redakcijske aktivnosti),
- ⇒ Podsticanje elektronskih medija na kontakt emisije na pojedine teme iz Koncepta Prostornog plana,
- ⇒ Podsticanje medija na uzimanje intervjua od interesantnih i relevantnih stručnjaka uključenih u proces pripreme prostornog plana.

Informativna kampanja je zasnovana na principima: **otvorenosti i uslužnosti** prema medijima, **dostupnost** svih informacija koje su relevantne kako za uključivanje građana tako i za konačne odluke u Prostornom planu, **inicijativnosti** prema medijima, **partnerskom odnosu** sa medijima, **upotrebi laičkog jezika** i kada govore stručnjaci, **jednostavnosti** poruka i preferiranju kanala komuniciranja dostupnih građanima općine Doboj - Jug.

Kampanja javnih konsultacija je predviđala dva kruga.

Prvi krug je funkcionalno usmjeren ka pripremi osnovne koncepcije i prednacrtu Prostornog plana. Predviđeno je bilo da se realizira u dvije faze; *u prvoj fazi* u formi radionice uz učešće: vijećnika, vršioca funkcija u općinskim organima i institucijama, predstavnika nevladinih organizacija i privrednika. *U drugoj fazi* predmet rasprave je prednacrt Prostornog plana.

U **drugom krugu** je predviđena rasprava o nacrtu Prostornog plana. U oba kruga javne konsultacije podrazumijevaju organiziranje javnih tribina u mjesnim zajednicama i panel rasprava fokusiranih na pojedine teme, odnosno na ciljne skupine.

Program je sadržavao i ostale bitne elemente: detaljno razrađen plan kampanje sa precizno utvrđenim datumima i učesnicima pojedinih aktivnosti, koncept upravljanja kampanjom sa jasno razgraničenim ulogama Centra urbanih ideja, volontera i predstavnika Općine, standardizirane obrasce izvještavanja, te način evaluacije. Ovako koncipiran Program je prezentiran Savjetu Prostornog plana, gdje je odobren za realizaciju.

3. Drugi korak - radionica u funkciji kreiranja osnovne koncepcije prostornog razvoja

Na radionici su učestvovali vijećnici Općinskog vijeća, rukovodioci općinskih organa, predstavnici nevladinih organizacija, jedan broj privrednika i predstavnici Kantonalnog zavoda za urbanizam i prostorno uređenje iz Zenice.

Radionicu su pripremili i realizirali saradnici Centra urbanih ideja. Za tu priliku je pripremljena posebna radna sveska a primijenjena je prilagođena metoda „Oluje u mozgu“. Pred učesnike je postavljen cilj da se dođe prvo do popisa a potom i do hijerarhizacije glavnih problema na području općine Doboj - Jug, čije rješavanje je vezano za racionalno upravljanje prostorom.

U uvodnom dijelu radionice prezentirana je koncepcija uključivanja građana u izradu Prostornog plana općine. U radnom dijelu radionice učesnici su prvo zamoljeni da, u radnoj svesci, na predviđenom mjestu, navedu pet problema za čije rješavanje je, po njihovom mišljenju, zainteresirana većina građana u općini. Potom su zamoljeni da opišu navedene probleme. Za svaki pojedinačni problem trebali su u kratkim crtama dati odgovore na pitanja: **u čemu je problem? i kako bi ga trebalo riješiti?** Nakon toga svaki učesnik je izložio svoju listu prioriternih problema sa kratkim obrazloženjima. Na taj način je formirana lista najčešće ponavljanih problema a konačna hijerarhija je utvrđena nakon rasprave i argumentiranja. Radionica je završena sa usaglašenom listom glavnih razvojnih problema općine Doboj - Jug i sa velikim popisom interesantnih ideja kako bi te probleme trebalo riješiti. Neki od tih problema su bili u direktnoj vezi sa upravljanjem prostorom pa i Prostornim planom, neki nisu ali su bili veoma korisni ljudima iz općinske administracije. Publicitet koji je ova radionica dobila u lokalnim medijima bila je i najbolji uvod u osmišljenu medijsku kampanju informiranja građana o započinjanju aktivnosti na pripremi Prostornog plana kao i o mogućnostima da u tome i sami učestvuju.

Izlazna informacija sa ove radionice je oblikovana u formi dokumenta naslovljenog kao „*Tematski okvir za kampanju uključivanja građana u pripremu Prostornog plana općine Doboj – Jug*“.

Dokument je kreirao Centar urbanih ideja imajući u vidu da prvo treba poslužiti kao ulazna informacija Kantonalnom zavodu za urbanizam i prostorno planiranje iz Zenice pri kreiranju Osnovne koncepcije Prostornog plana, a potom i kao sadržajni okvir za informativnu kampanju radi podsticanja građana na uključivanje u javnu raspravu u ranim fazama pripreme prednacrtu Prostornog plana.

Dokument je napisan jednostavnim razumljivim jezikom, stilom prihvatljivim za prosječno obrazovane građane, dinamično i podsticajno. Može poslužiti kao obrazac za kreiranje „papira za raspravu“ u svim slučajevima dijaloga sa građanima. To je i glavni razlog zbog kojeg ga citiramo u cijelosti.

Tematski okvir za kampanju uključivanja građana u pripremu Prostornog plana općine Doboj - Jug.

Specifična povijest općine Doboj - Jug nije, kao u drugim sredinama, dozvoljavala sistematično i racionalno rješavanje mnogobrojnih potreba građana. U većini slučajeva i za najkomplicovanije probleme, kao što su pitanja upotrebe prostora, pronalazena su rješenja u hodu, jer život nije mogao čekati.

Danas se već mnogo mirnije, oslanjajući se na struku mogu razmatrati najsloženiji problemi i tražiti najracionalnija rješenja uz uvažavanje dvije neoborive istine;

- *Doboj - Jug nije nikakvo privremeno rješenje, pa ni privremeno stanište za građane koji ovdje žive.*

- *Građani Doboj - Juga imaju pravo na izvjestan udoban i prosperitetan život u granicama svojih neupitnih stvaralačkih sposobnosti i prirodnih resursa.*

Sama činjenica da je Općinsko vijeće, u uslovima ograničenih budžetskih resursa, prepoznalo kao prioritarnu potrebu izradu i usvajanje prostornog plana općine, govori dovoljno o smjeru u kojem će ići razvoj ovog kraja. To je smjer kreiranja urbanog ambijenta kvalitetnijeg i humanijeg življenja, komfornog za sadašnje aktivne generacije a izazovnog i privlačnog za one koji dolaze. U praksi to znači uporedo angažiranje na stvaranju svih uslova, pa i prostornih, za podnošljiv život i privređivanje na dostignutom nivou ali i za ubrzani društveni, kulturni i privredni razvoj.

Prostorni plan općine Doboj - Jug radi toga mora pronaći najracionalnija rješenja, za slijedeće probleme:

- zaštitu od izlivanja rijeka Usore i Bosne,
- snabdijevanje zdravom vodom za piće,
- ekološki sigurno odvođenje otpadnih voda i kanalizacije,
- otvaranje novih radnih mjesta i podsticanje privrednog razvoja,
- konstituiranje urbanog centra općine i razvoj urbane infrastrukture u svim naseljenim mjestima,

- zaštita i potpuna valorizacija prirodnih pa i turističkih resursa,
- ostvarivanje uslova za zadovoljenje kulturnih, sportskih, obrazovnih, rekreativnih i drugih socijalnih potreba građana,
- racionalno korištenje prostora kao ograničenog resursa, uvažavajući aktuelne zakone ali i specifične potrebe mlade općine koja je tek u nastajanju i kao institucija ali i kao urbano područje i konačno problem svih problema:

- kako zadržati mlade na ovom području ?

Zaštitu od izlivanja rijeka Usore i Bosne građani Doboj - Juga vide kao prvi prioritet. Izlivanje ove dvije rijeke izaziva velike štete za stambene i privredne objekte, uništava usjeve i ugrožava vodoopskrbne objekte (bunare). Rješenje je u izgradnji odbrambenih nasipa, ali ne bilo kakvih...

Nasip na rijeci Usora bi istovremeno služio i kao trasa priključka na koridor 5C, te bi trošak izgradnje pao na investitora u auto put. Ova ideja je već dobila opću podršku Općinskog vijeća Doboj - Jug, a uzeta je i u razmatranje od strane nadležnih državnih organa.

Na sličan način bi se mogao izmjestiti i dio magistralnog puta za Sarajevo, obodom zaštitnog nasipa obalom rijeke Bosne. Postojeće saobraćajnice kako za Sarajevo tako i za Tešanj u tom slučaju se mogu planirati kao infrastrukturno jezgro (glavne ulice) za razvoj urbanog centra općine.

Problem snabdijevanja zdravom pitkom vodom, kao drugi prioritet, je neposredno vezan za učestalo izlivanje rijeka Usore i Bosne na područja na kojima su locirani glavni vodoopskrbni objekti (bunarevi). Dok se ne riješi efikasno i trajno problem zaštite od izlivanja ovih rijeka potrebno je izraditi katastar svih izvorišta pitke vode na višim kotama i zaštititi ih od zagađivača. Niko ne zna bolje od samih građana gdje se nalazi koji izvor vode za piće.

Problem ekološki sigurnog tretmana otpadnih voda i kanalizacije

je na samom vrhu liste problema naselja na području općine Doboj - Jug. Individualno rješavanje septičkim jamama i direktnim uvođenjem kanalizacije u površinske vodotokove je neodrživo. Rješenje je u izgradnji kanalizacione mreže i postrojenja za tretman otpadnih voda. Možda bi se u naseljima do kojih nije racionalno ići kanalizacionim vodom mogle graditi centralne sabirne septičke jame a iz njih vršiti organizirani odvoz do postrojenja za preradu. Prostornim planom je potrebno rezervirati prostor kako za

primarnu kanalizacionu mrežu, tako i za postrojenje za preradu otpadnih voda.

Uspostavom industrijske zone na lokalitetu

Mravičko polje i davanjem različitih olakšica, koje su u nadležnosti općinskih i kantonalnih organa, investitorima i poduzetnicima, kao i prekategorijskom, u nužnoj mjeri, poljoprivrednog u građevinsko zemljište, pokrenut će se proces intenzivnijeg zapošljavanja i planske stambene izgradnje. To su dva ključna preduslova za ostanak mladih na ovom području.

Općina Doboj - Jug je ušla u novu fazu razvoja u kojoj je potrebno jasnije definirati njeno urbano jezgro. Pri okonturenju

urbanog centra uzet će se u obzir sadašnje stanje izgrađenosti i urbanizacije, ali će se morati predvidjeti i prostori za nove sadržaje društvenog standarda (kulturne, obrazovne, sportske, rekreacione) a naročito sadržaje za mlade.

Izrada prostornog plana općine je prilika i da se definišu i trajno zaštite područja od historijskog značaja, kao što je Gradina iz rimskog perioda u reonu Mravića.

Lokalitet Matošave Dubrave treba rezervirati za izletišta.

Očekivati je na stotine konkretnih, ali i originalnih ideja i prijedloga o svim ovim, ali i drugim pitanjima. Odgovarajuća i racionalna rješenja za životne probleme konkretnih društvenih zajednica lakše je pronaći na mjestu gdje se ljudi sa njima direktno suočavaju nego u projektnom birou. Očekuje se, zbog toga, od građana da budu temeljiti kada razmišljaju i nabrajaju probleme i poteškoće sa kojim se svakodnevno suočavaju u ovom momentu ali i da ne zaborave od čega su nedavno krenuli.

To što je, u uslovima kakvi su bili, ovdje postignuto do sada, izvor je utemeljenog optimizma da ne može biti tako smjele ideje i želje podstaknute razmišljanjima o budućnosti svog kraja, koja ne bi bila i ostvariva.

4. Treći korak – informativna kampanja

„*Tematski okvir za kampanju uključivanja građana u pripremu Prostornog plana općine Doboj - Jug*“ je na direktan i upečatljiv način pokazao građanima, ali i medijima (novinarima i urednicima) o čemu se zapravo radi.

Informativna kampanja u ovoj fazi ima **dva glavna cilja**: izazvati interes građana za proces izrade Prostornog plana i motivirati ih za uključivanje u proces pripreme i donošenja. Najbolji način da se to postigne je podsjetiti građane na neke značajne probleme sa kojima se suočavaju u svakodnevnom životu i kazati im da se upravo kroz Prostorni plan stvaraju uslovi za njihovo rješavanje na određeni način.

„*Tematski okvir za kampanju uključivanja građana u pripremu Prostornog plana općine Doboj - Jug*“ je kreiran na radionici na kojoj su učestvovali reprezentanti takozvane aktivne javnosti, dakle, građani koji su iznadprosječno informirani pa i involvirani u

probleme lokalne zajednice. To je garantiralo da će se priča u samom početku usmjeriti na životne teme, koje izazivaju interes većine. Istovremeno, koncizno i efektno prezentirani tematski okvir je poučnije od bilo kakvih drugih edukativnih taktika laicima prenio informaciju o sadržini i značaju prostornog plana uopće pa i uključivanje u proces planiranja.

Bilo je potrebno samo još poslati odgovarajuću poruku kanalima koji sigurno dopiru do građana. Praktično, to je značilo kreirati „glavnu poruku“ i pobrinuti se da ona, na više različitih načina bude što češće emitirana.

Glavna poruka je kreirana u Centru urbanih ideja. Koncipirana je oko pitanja: **Zašto bih se trebao uključiti u proces kreiranja Prostornog plana?**

Procijenjeno je da bi motivirajuće djelovalo podsjećanje na emocionalnu, racionalnu i moralnu dimenziju odnosa građana naspram novostvorene situacije (mogućnosti da se uključe). Moralni apel je artikulisan iskazom: **zato što volim svoje mjesto**. Racionalni apel je artikulisan iskazom: **što će tu živjeti i moja djeca**. Moralni apel je izražen iskazom: **zato što nemam pravo nezainteresirano posmatrati nastojanje drugih da učine život i ovdje boljim**.

U konačnoj verziji ova poruka je iskazana u vidu slogana:

„UKLJUČIT ĆU SE I JA U IZRADU PROSTORNOG PLANA OPĆINE DOBOJ - JUG JER JA VOLIM SVOJE MJESTO. U NJEMU ĆE ŽIVJETI I MOJA DJECA. NEMAM PRAVO OSTATI PO STRANI DOK SE DRUGI TRUDE OKO NAPRETKA.“

U operativnoj razradi ova poruka je dobila i svoju informativnu formu, pogodnu za printane medije, glasila je:

„U toku je izrada Prostornog plana općine Doboj - Jug. To je osnovni razvojni dokument kojim će se rezervirati prostor potreban za realizaciju srednjoročnih i dugoročnih razvojnih planova Općine.

Općinsko vijeće je odlučilo da u proces njegove izrade od samog početka uključi građane.

Svi mi imamo svoje vizije mjesta u kojem želimo živjeti. Ovo je prilika da se za njih zauzmemo.

Dođite na javne tribine koje će se održati u vašim mjesnim zajednicama. Uključite se u tematske rasprave na kojima ćemo razgovarati o glavnim razvojnim idejama i dilemama. Pošaljite pismo ili e-mail. Učinite to za sebe i svoju djecu.“

Pošto je težište medijske kampanje bilo na lokalnom radiju (Radio ZOS) u Centru urbanih ideja je kreirana i radio verzija. Napravljen je sinopsis za dvije varijante radio džingla.

SINOPSIS ZA RADIO DŽINGL -1

Glas 1	<i>Na putu ostvarivanja Vizije razvoja općine Doboj - Jug kao skladne poduzetničke zajednice sa evropskim standardom i kvalitetom života...</i>
Glas 2	<i>...pokrenut je proces izrade Prostornog plana za narednih 20 godina.</i>
Glas 3	<i>Pošto je Prostorni plan jedan od najznačajnijih razvojnih dokumenata, Općinsko vijeće je odlučilo da u sve faze izrade ovog dokumenta uvede građane.</i>

Glas 1	<i>Građani imaju priliku da utiču na konkretna rješenja u Prostornom planu učešćem na javnim tribinama u mjesnim zajednicama, uključivanjem u rad okruglih stolova, javljanjem u emisije na radio i televizijskim stanicama...</i>
Glas 2	<i>Uključite se u izradu Prostornog plana općine Doboj - Jug. Tu će živjeti i vaša djeca.</i>
Glas 3	<i>Nemamo pravo ostati po strani dok se drugi trude oko napretka.</i>
SINOPSIS ZA RADIO DŽINGL - 2	
Glas 1	<i>Uključit ću se i ja u izradu Prostornog plana Općine Doboj - Jug jer ja volim svoje mjesto.</i>
Glas 2	<i>Tu će živjeti i moja djeca.</i>
Glas 3	<i>Stvarno nije u redu ostati po strani dok se drugi trude oko napretka.</i>
Napomena: Izabrati adekvatnu muziku. Moguća varijanta sa folk i pop muzikom.	

Uporedo sa produciranjem džingla tekao je proces dizajniranja i štampanja glavnog plakata, informativnog plakata i afiše, kao i objavljivanje informacija u općinskom Biltenu i štampanim medijima u Zenici i Sarajevu. Plakati i afiša su dizajnirani u Centru urbanih ideja i odobreni u operativnom timu koji su činili predstavnici: Općine Doboj - Jug, Kantonalnog zavoda za urbanizam i prostorno uređenje iz Zenice, MDP-a ured u Doboju i saradnici Centra urbanih ideja. Pisanje tekstova za općinski Bilten, pisanje prigodnih informacija za Oslobođenje, iniciranje dopisnika drugih medija da pišu o učešću građana u kreiranju prostornog plana svoje općine, realizirao je uposlenik u općinskoj administraciji, ujedno i dugogodišnji dopisnik Oslobođenja sa ovog područja Miralem Begić. Uspjeh informativne kampanje u ovoj fazi, ali i u cijeloj aktivnosti, dugujemo, u velikoj mjeri, njegovom angažiranju, kako vještinama novinarskog izražavanja tako i dobrim odnosima sa kolegama novinarima.

Usljedila je dobro osmišljena i vođena, pravilno fokusirana informativna kampanja sa povoljnim konačnim ishodom. Završetak prednacrta Prostornog plana je dočekan u povoljnom ambijentu za glavne aktivnosti kampanje uključivanja građana. Građani su saznali da se priprema Prostorni plan, bilo im je jasno kakav je značaj tog dokumenta, dobili su jasne predstave o pitanjima koja se trebaju urediti i na koncu uspostavljen je kako neformalni tako i formalni diskurs o ključnim pitanjima i pokrenut proces kristaliziranja mišljenja i interesa o mogućim rješenjima.

5. Četvrti korak – rasprava o prednacrta prostornog plana

Kada su stručnjaci Kantonalnog zavoda za urbanizam i prostorno planiranje iz Zenice završili konačnu verziju prednacrta Prostornog plana, prezentirali su ga Savjetu prostornog plana, tijelu koje je po zakonu Općinsko vijeće konstituiralo na samom početku aktivnosti na izradi Prostornog plana. Tek nakon toga bilo je moguće kreirati **Program javnih konsultacija**. Program je pripremljen u Centru urbanih ideja i odobren prvo od strane operativnog tima a potom od Savjeta Prostornog plana i na koncu od Općinskog vijeća.

Program je uključivao dva segmenta: **informativno-propagandnu kampanju i kampanju rasprava.**

Program je u cjelini zasnovan na pet načela:

uključivost, transparentnost, odgovornost, neutralnost (jednak pristup) i međusobno uvažavanje.

Načelo uključivosti je u konkretnom slučaju značilo stvaranje više različitih prilika za sve građane koji su zainteresirani za uključivanje. Riječ je o aktivnom pristupu organizatora kampanje koji podrazumijeva nastojanje da se građani podstaknu (motiviraju) na uključivanje, kao i stvaranje više prilika kojima se olakšava to uključivanje. U konkretnom slučaju to je značilo približavanje mjesta i vremena održavanja javnih tribina mjestu stanovanja građana (u mjesnim zajednicama u vrijeme kada je to najpogodnije za njih) kao i omogućavanje građanima, koji su bili spriječeni iskoristiti jednu priliku, da dobiju novu priliku (otvorenost i javnost panel rasprava, mogućnost dostavljanja prijedloga, primjedbi i sugestija pisanim putem ili priključivanjem javnoj raspravi u drugoj mjesnoj zajednici).

Načelo transparentnosti se ostvarilo medijskim pokrivanjem cijelog toka (svih sesija javne rasprave) kao i objavljivanjem sažetka (akcenata) prednacrta Prostornog plana. Dosljednim ostvarivanjem ovog načela postignuta su dva efekta: prvo, omogućeno je građanima da uzimaju u obzir sve informacije, ideje i interese iskazane u toku rasprave i drugo, očuvana je vjerodostojnost cijelog procesa. Učesnici su imali priliku vidjeti da se iskreno računa na njihov doprinos.

Igrom otvorenih karata – pružanjem dovoljno dokaza da ne preferiraju u startu ni jedno rješenje, da nemaju ni grupe građana „miljenike“ a ni rješenja „miljenike“; organizatori kampanje stvaraju ambijent povjerenja, koji je sam po sebi dovoljan da racionalizira čin uključivanja u proces konsultacija.

Transparentnost samog toka javnih konsultacija garancija je pozitivne kristalizacije javnog mišljenja – oko ideje i rješenja – čiju „težinu“ i vrijednost sami građani procjenjuju, što omogućava konačnim donositeljima odluka da pogode preovlađujući volju, te na taj način doprinesu vjerodostojnosti samog koncepta uključivanja građana.

Načelo transparentnosti se proteže do samog kraja procesa – dakle, i izvan faza predviđenih za neposredno učestvovanje građana. To se odnosi, prije svega na fazu u kojoj dominiraju eksperti, kada kreirajući konačna rješenja u igru uvode i ostale faktore, a ne samo volju građana.

U mjeri u kojoj je ovaj proces dostupan uvidu javnosti, u kojoj su rješenja odgovorno obrazložena, građani će pomirljivije prihvatiti činjenicu da je moralo doći do odstupanja od onoga za što su se zalagali u procesu konsultacija. Istovremeno, transparentnost ovog dijela procesa vrši pozitivan pritisak na eksperte – da ozbiljno uzmu u obzir impulse iz javne rasprave te da svako ozbiljnije odstupanje od duha volje građana iscrpno moraju opravdati i obrazložiti prvenstveno racionalnim argumentima.

Načelo transparentnosti se tako potvrđuje kao temeljno načelo koncepta uključivanja građana u kreiranje javne politike. Iz ovog načela proizilaze obaveze: (1) za organizatore kampanje da se stalno potvrđuju kao iskreni i otvoreni učesnici u procesu kojima je stalo do uključivanja građana, (2) za građane – da se odgovorno uključe u proces sagledavanja

teme - problema i pronalaženje rješenja prihvatljivog za sve; te (3) za profesionalne eksperte koji moraju učiniti preglednom logiku zaključivanja - donošenja prijedloga konačnih odluka iz kojeg će biti vidljiva hijerarhija svih premisa (dakle i onih koje kao volja građana potiču iz procesa javnih konsultacija).

Načelo odgovornosti odnosi se na kvalitet relacija organizatora kampanje javnih konsultacija sa građanima i njihovim doprinosima.

Odgovorno se odnositi značilo je u konkretnom slučaju:

- kvalitetno se pripremiti za kampanju u cjelini, osigurati kvalitetnu informativnu podlogu („papir za raspravu”),
- pripremiti facilitatore,
- izabrati adekvatan prostor u kome će se odvijati seanse javnih konsultacija,
- u razumnom roku obavijestiti građane o svakoj konkretnoj sesiji javnih konsultacija,
- izvršiti višestruke provjere spremnosti svih ljudskih i materijalno - tehničkih faktora - koji učestvuju ili utiču na javne konsultacije,
- dosljedno se držati scenarija svake sesije – naročito ukoliko je prezentiran učesnicima,
- precizno evidentirati sve doprinose, diskusije, prijedloge, pitanja i sl.,
- zalagati se za inicijative građana u fazi ekspertiza i utvrđivanja konačnih prijedloga odluka.

Načelo neutralnosti - ekvidistance. U toku procesa javnih konsultacija, a naročito u fazi prikupljanja mišljenja i ideja, organizatori, odnosno facilitatori nisu vrednovali iskazane ideje i primjedbe. Ključna uloga facilitatora je bila da podstiču učesnike na slobodno iznošenje ideja i prijedloga te da održavaju strukturu demokratske komunikacijske situacije. Prevladavao je uravnotežen odnos naspram svih učesnika u raspravi. To je praktično značilo da se svim učesnicima, bez obzira na njihove pozicije u društvenoj strukturi, dodijeljivala podjednaka pažnja.

Načelo međusobnog uvažavanja realizirano je uspostavljanjem odnosa uzajamnog uvažavanja učesnika, bez obzira na različite društvene uloge koje učesnici imaju izvan konkretnog procesa, kao i bez obzira na različite pozicije i ideje koje imaju o pitanjima koja su raspravljana.

Lanac uzajamnog uvažavanja započinjali su facilitatori koji su ličnim primjerom nametali obrasce kulturnog dijaloga: oslovljavanja, strpljivog slušanja, suzdržavanja od neposrednog komentarisanja i evaluacije izrečenih mišljenja, priznavanja mogućnosti i prava na oprečna i neuobičajena mišljenja i priznavanja različitih interesnih uglova sagledavanja konkretnih pitanja. U osnovi se radilo o razvijanju demokratske komunikacijske situacije koja je podsticala kod učesnika osjećaj partnerstva u rješavanju konkretnog društvenog problema.

Iz ovih načela kao i iz konkretnih ciljeva uključivanja građana u raspravu o prednacrtu Prostornog plana kreirani su: **Plan medijske kampanje i Program javnih konsultacija o prednacrtu Prostornog plana općine Doboj - Jug.**

Plan medijske kampanje je za operativno polazište imao Program javnih konsultacija u fazi rasprave o prednacrtu prostornog plana, kojim je predviđeno da se u periodu od trideset

dana (mjesecu martu) održe: **Javne rasprave** (u mjesnoj zajednici Matuzići i u mjesnoj zajednici Mravići) te **tematske panel rasprave** (za privrednike i poljoprivrednike i za nevladin sektor).

5.1 Plan medijske kampanje

Planom su definirani ciljevi informativno medijske kampanje. To je ovako artikulirano: „Planiranim, dobro koordiniranim i stručnim informativno-komunikacijskim djelovanjem treba:

- ⇒ *informirati građane o toku pripreme Prostornog plana općine Doboj - Jug,*
- ⇒ *informirati građane o načelnim mogućnostima da utiču na konačnu verziju Prostornog plana,*
- ⇒ *podstaći i motivirati građane da se uključe u proces,*
- ⇒ *informirati građane o konkretnim načinima na koji se mogu uključiti*
- ⇒ *informirati građane o sadržini prednacrtu Prostornog plana“*

Konceptualna zamisao je bila da se „oslanjanjem prvenstveno na aktiviste u mjesnim zajednicama i nevladinim organizacijama a koristeći i sve raspoložive mogućnosti koje pružaju lokalni mediji, uz minimalne troškove pripreme nužnih štampanih materijala informiraju građani o sadržini Prednacrtu prostornog plana kao i o programu javnih konsultacija“, te da se podstaknu na uključivanje.

Evo kako je to operacionalizirano **Programom informativno-komunikacijskih aktivnosti**:

Aktivnost	Termin	Nosilac	Napomena
Izrada i distribucija dokumenta Akcenti iz Prednacrtu prostornog plana i općine Doboj - Jug za period od 2005. do 2020. godine	Do 5. marta 2007. godine	<ul style="list-style-type: none"> • priprema teksta - Centar urbanih ideja iz Tuzle • štampanje letka - općinska stručna služba • objavljivanje u Biltenu općine - općinska stručna služba • distribucija po domaćinstvima - općinska stručna služba • dostavljanje lokalnim medijima i dopisnicima sa područja općine - općinska stručna služba 	
Plakatiranje	Do 10. marta 2007. godine	<ul style="list-style-type: none"> • općinska stručna služba 	Na postojeće plakate nalijepiti dodatak sa informacijama gdje se i kada održava konkretni skup
Telopi na lokalnim televizijama koje pokrivaju područje	Dva dana prije održavanja skupa u Matuzićima i dva	<ul style="list-style-type: none"> • općinska stručna služba 	U telop ugraditi grafičko rješenje sa plakata da bi se

općine	dana prije održavanja skupa u Mravićima u udarnim terminima		ostvario efekat vizualnog identiteta
Džingl na radio ZOS	Četiri dana prije skupa u Matuzićima objavljivanje poruke – poziva za oba skupa	<ul style="list-style-type: none"> • općinska stručna služba 	
Kontakt emisije	Dan prije održavanja skupa u svakoj mjesnoj zajednici na Radio ZOS jednosatne kontakt emisije u kojima učestvuju predstavnik Zavoda i načelnik ili njegov pomoćnik	<ul style="list-style-type: none"> • općinska stručna služba 	
Prilog na TV Federacije	Dva do tri dana prije skupa u Matuzićima	<ul style="list-style-type: none"> • načelnik i općinska stručna služba 	U prilogu naglasiti činjenicu da građani imaju konkretne mogućnost da utiču na Prostorni plan
Pismeni pozivi domaćinstvima, istaknutim pojedincima, rukovodstvima političkih organizacija, vijećnicima	Dva do tri dana prije održavanja skupa	<ul style="list-style-type: none"> • povjereništva mjesnih zajednica 	
Telefonski pozivi i SMS poruke	Na dan održavanja skupa	<ul style="list-style-type: none"> • općinske stručne službe i povjereništva mjesnih zajednica 	Ovu aktivnost mogu na sebe preuzeti aktivisti nevladinih organizacija

Polazna tačka u realizaciji ovog programa je bilo kreiranje „papira za raspravu“. To je inicijalni dokument koji je naslovljen sa VIZIJA URBANOG RAZVOJA OPĆINE DOBOJ – JUG DO 2020. GODINE. U njemu su popularnim jezikom prezentirane osnovne informacije iz Prednacrt sa posebnim akcentom na pitanja koja su pokrenuta na prvoj radionici a prezentirana u dokumentu „Tematski okvir za kampanju uključivanja građana u pripremu Prostornog plana općine Doboje - Jug“. Evo kako su, na prvi pogled nerazumljive pa čak i neinteresantne informacije i formulacije iz Prednacrt redizajnirane da bi bile razumljive, interesantne, provokativne i dovoljno motivirajuće za prosječno obrazovane građane.

STRUČNJACI KANTONALNOG ZAVODA ZA URBANIZAM I PROSTORNO UREĐENJE IZ ZENICE KERIRALI SU PREDNACRT PROSTORNOG PLANA OPĆINE DOBOJ – JUG ZA PERIOD OD 2005.² DO 2020. GODINE

VIZIJA URBANOG RAZVOJA OPĆINE DOBOJ – JUG DO 2020. GODINE

- GRAĐANI OPĆINE DOBOJ - JUG IMAJU, OVIH DANA, PRILIKU UTICATI NA DUGOROČNI URBANI RAZVOJ SVOJIH NASELJA I CIJELE OPĆINE.
- OPĆINSKO VIJEĆE JE UPUTILO U JAVNU RASPRAVU PREDNACRT PROSTORNOG PLANA OPĆINE DOBOJ - JUG ZA PERIOD OD 2005. DO 2020. GODINE
- JAVNA TRIBINA U MATUZIĆIMA ZAKAZANA ZA 14. MART A U MRAVIĆIMA ZA 16 MART; OBJE SA POČETKOM U 18 SATI

² Izrada prostornog plana započela je 2005.g.

Kreirajući prednacrt Prostornog plana općine Doboj - Jug stručnjaci kantonalnog zavoda za urbanizam i prostorno uređenje iz Zenice su se vodili namjerom da stvore prostorno planske uslove za razvijanje ambijenta u kome će građani živjeti humano, zdravo, kreativno i izmireni sa prirodom. To konkretno znači: stvaranje prostornih uslova za privređivanje, podizanje kvaliteta i standarda stanovanja, dobru opskrbu vodom, stručno tretiranje fekalnih i oborinskih voda, poboljšanje saobraćajne infrastrukture, uređenje i zaštitu zelenih površina, mogućnost obrazovanja, efikasnu zdravstvenu zaštitu, i zadovoljavanje kulturnih i rekreativno sportskih potreba.

URBANI CENTRI

U urbanom definiranju općine došlo je do izražaja opredjeljenje ka homogenizaciji prostora koja bi trebala rezultirati, većom koncentracijom stanovništva u već formiranim naseljima, optimalnim razmještajem centralnih funkcija stanovanja, radnih mjesta i infrastrukturnih sadržaja, a u konačnici ujednačenim uslovima života za svo stanovništvo.

Globalnom projekcijom upotrebe ukupne površine općine Doboj - Jug do 2020 godine predviđeno je da skoro polovicu (46,98%) zauzimaju urbana područja.

Razvijat će se dvije urbane zone: Matuzići i Mravići.

Matuzići će biti općinski centar, sa svim uobičajenim infrastrukturnim objektima.

Mravići će se u urbanom smislu razvijati kao sekundarni centar u kome će stanovnici, koji mu gravitiraju, moći rješavati svoje osnovne svakodnevne potrebe.

Ova dva urbana centra će biti povezana kvalitetnim komunikacijama i ostalim infrastrukturnim objektima.

Za izgradnju van urbanih područja rezervisano je 7,65 % ukupnog zemljišta, a zaštitno zelenilo će zauzimati 5,5 hektara, a rekreativne zone 18,7 hektara (1,92% ukupne površine općine).

Urbanistička vizija Matuzića kao općinskog centra uključuje stambeno-poslovne objekte, različite spratnosti, ali ne više od tri sprata sa prizemljem i potkrovljem, dječija igrališta, zelene površine, pijacu, sportske sadržaje, obdanište.

Planeri su izračunali da je do 2020 godine potrebno obezbijediti dodatnih 2310 metara kvadratnih izgrađenog i 6600 metara kvadratnih otvorenog prostora za potrebe osnovnog obrazovanja. Procijenjeno je da nema potrebe za otvaranjem srednje škole ali je ostavljena mogućnost za lociranje neke specijalizirane (zanatske) škole. Slično je i sa objektima zdravstvenog sistema. Postojeća zdravstvena ustanova „Poliklinika“ će zadovoljavati sve potrebe primarne zdravstvene zaštite a sekundarna (bolnička) zdravstvena zaštita će se ostvarivati u Kantonalnoj bolnici Zenica.

PROSTOR U FUNKCIJI PRIVREDNOG RAZVOJA

Poljoprivredna proizvodnja će biti okosnica privređivanja na području ove općine. Nešto više od jedne petine ukupnog prostora općine (21,20%) je namijenjeno za poljoprivredu, koliko će približno (18,48%) zauzimati i šume i šumsko zemljište.

Za privredne zone je predviđeno 31 hektar, što čini 3,18% ukupnog prostora.

Koridor 5 „C“ te postojeći magistralni putevi M-17 i M-4, kombinirani sa atraktivnim lokalitetima iz praistorijskog i srednjovjekovnog perioda i ljepotama „Šumske česme“, „Matoševe dubrave“ i „Ribarske kuće“ realan su potencijal za razvoj tranzitnog turizma.

UKLJUČIVANJE GRAĐANA

Ovo su samo neki detalji Prednacrtu Prostornog plana općine Doboj - Jug koji je Općinsko vijeće uputilo na javnu raspravu. Sa dokumentom u cjelini građani se mogu upoznati ali i utjecati na njega na različite načine;

- učestvovanjem u javnim tribinama koje će se održati u Matuzićima i Mravićima,

- kroz panel rasprave koje će se održati za
 - privrednike, uključujući i poljoprivrednike i za
 - aktiviste nevladinih organizacija
- upućivanjem pisma, sa sugestijama i prijedlozima, na adresu Općinskog savjeta za prostorni plan.

Naravno, stvar je ličnog izbora svakog od nas pojedinačno hoćemo li se uključiti u ove

aktivnosti ili nećemo, ali sasvim je sigurno da je **prostorni plan najznačajniji razvojni dokument koji jedna društvena zajednica uopće donosi jer njim se rezerviše prostor za životne planove koje mislimo ostvariti mi, pa čak i naši unuci u dalekoj budućnosti.**

Ovaj dokument je kreiran u Centru urbanih ideja. Prezentiran je prvo Kantonalnom Zavodu za urbanizam i prostorno planiranje iz Zenice da bi se otklonile nepreciznosti i netačnosti do kojih je moglo doći sažimanjem te jezičkom i stilskom simplifikacijom, a potom je u različitim formama i različitim kanalima distribuiran građanima.

5.2 Program javnih konsultacija

Kampanja konsultacija zasnivala se na pretpostavci o ostvarenom ciljanom nivou informiranosti, svjesnosti i motiviranosti građana za uključivanje u kreiranje Prostornog plana. Planom su predviđene situacije (javne tribine i paneli) koje su pružale stvarnu priliku građanima da učestvuju; iznesu svoje mišljenje o određenim pitanjima, predlože rješenja (koja odražavaju njihove pojedinačne ili grupne situacije i interese) i učestvuju u hijerarhizaciji prioriteta. Međutim, već na samom startu pokazalo se da je, i pored kvalitetne informativne kampanje, jedan veliki broj građana ostao pasivan. Na javne tribine i panel rasprave su se odazivali uglavnom isti pojedinci, među kojima je bio značajan broj učesnika prve radionice. Pokazalo se da organizatori kampanje javnih konsultacija moraju učiniti više od stvaranja formalnih prilika za građane da se uključe, pa čak i od izbora mjesta i vremena održavanja sesija koje im najviše odgovara³.

Anketu bi, upravo radi stvaranja objektivne predodžbe trebalo kombinirati sa javnim tribinama (sastancima).

Pitanja za anketu treba oslanjati na stavove i informacije transparentirane kroz javne tribine, ali uvijek treba ostaviti mogućnost da i sami ispitanici unesu nove ideje i informacije.

Anketa je pogodna tehnika za dopiranje do pasivne većine. Kada se pravilno kreira, a to znači: izaberu i postavte jasno relevantna pitanja, uključe demografska obilježja, napravi respektabilan uzorak i prikupljeni odgovori unesu u kompjuter anketa omogućava objektivnan uvid u javnu recepciju konkretnog problema kao i preferencije načina njegovog rješavanja uz neutraliziranje efekata (pre) glasne manjine.

Nažalost u slučaju Doboj - Jug anketa je izostala, jednim dijelom zbog ograničenog budžeta, drugim dijelom zbog ograničenog raspoloživog vremena a trećim zbog, pokazalo se pogrešne procjene da će građani pokazati veći interes za učešće u javnim tribinama. Potvrđeno je da u radu javnih tribina i panel rasprava (a ove dvije vrste tehnika su činile

³ U slučaju kreiranja Prostornog plana Tuzlanskog kantona do stavova pasivne većine došlo se sveobuhvatnom anketom kojom je ispitano 3000 građana.

okosnicu kampanje javnih konsultacija) učestvuju građani koji čine grupu aktivne manjine te da su to uglavnom bolje informirani građani.

Javne tribine su forma pogodna za uključivanje aktivne manjine i pojedinaca odnosno grupa posebno pogođenih problemom koji se razmatra. U panel raspravama rado učestvuju nosioci profesionalnih uloga i eksperti, zbog vrste argumenata kojim se učesnici u diskursu koriste.

Javna tribina je najstroženija ali i najizdašnija forma javnih konsultacija. Zahtijeva veliko angažiranje svih resursa; ljudi, vremena, prostora, znanja i novca ali zauzvrat omogućava neposrednu i plodnu komunikaciju sa građanima, oslobođenu nesporazuma i bogatu idejama i informacijama.

Organizacija javnih tribina, u našem slučaju, odvijala se u tri faze: faza pripreme, faza toka javne tribine i faza izvještavanja i evaluacije.

U fazi pripreme donošenje odluke o vremenu i mjestu održavanja javne tribine je bila polazna tačka za sve ostale organizacijske aktivnosti. Nastojalo se da to budu vrijeme i mjesto koje odgovaraju građanima. Subota i nedelja su isključeni u samom startu. Mala je vjerovatnoća da će neko u svoj interni plan vikenda ugraditi i dva - tri sata „tribine”. Sve praznike (državne i vjerske) trebalo je isključiti kao i sve termine u kojima su već zakazane druge konkurentne manifestacije. Konkurent je mogao biti i televizijski prijenos nogometne utakmice ali i televizijska serija.

Kada su odluke o mjestu i vremenu održavanja javnih tribina i panel rasprava donesene organizacione aktivnosti su razgranate u dva pravca; 1) Obavješćavanje građana o datumu, mjestu i temi javne tribine i 2) pripremi javne tribine.

Znalo se da dolazak građana na javnu tribinu nikada nije izvjestan. Teško je ovladati svim faktorima koji utječu na konkretnu odluku konkretnog građanina da li da ostane udobno zavaljen kraj omiljene televizijske emisije (ili nekog drugog hedonističkog izazova) ili da se odazove pozivu na učestvovanje u jednom, u osnovi, političkom skupu. Međutim, organizatorima je bilo jasno da građanin mora dobiti blagovremeno informaciju da se na konkretnom mjestu u konkretno vrijeme organizira rasprava o konkretnoj temi, te da on može stvarno utjecati.

Obavezu pozivanja građana i ostalih učesnika na zakazane javne tribine i panel rasprave imali su predstavnici općine Doboj - Jug. Koristili su se pri tome lokalnim medijima, plakatima i direktnim pozivima.

Dok je tekla aktivnost pozivanja građana, drugi dio tima; saradnici Centra urbanih ideja i ekipa iz Kantonalnog zavoda za urbanizam i prostorno uređenje iz Zenice se fokusirao na pripremu samih tribina. *Uvodničari* iz Zavoda su pripremali prezentaciju Nacrta Prostornog plana, uvažavajući dokument „*Vizija urbanog razvoja općine Doboj - Jug do 2020. godine*“, sa kojim su građani već imali prilike upoznati se. *Facilitatori* iz Centra urbanih ideja zaduženi da moderiraju tribinu, daju riječ i podstiču građane na uključivanje, te da definitivno artikulišu konkretne prijedloge i sugestije razradili su scenarij, fokusirajući se naročito na nepovoljne situacije. To su situacije kada izostaje zainteresiranost građana za uključivanje u raspravu te različite konfliktne situacije.

Tribinu, ali i panel raspravu otvarao je facilitator. Bilo je važno krenuti na vrijeme. To je po pravilu značilo petnaest minuta nakon objavljenog termina. To je neko «akademsko»

vrijeme sačekivanja. Sve iznad se moglo tumačiti kao neorganiziranost i neodgovornost organizatora.

Facilitator je pozdravljao prisutne, zahvaljivao im se na odzivu, objašnjavao cilj i funkciju tribine, okvirno definirao raspoloživo vrijeme i objašnjavao način na koji će teći tribina. Nakon što je predstavljao uvodničare i druge prisutne davao je riječ uvodničarima.

Uvodničar je koristeći se vizualnim sredstvima prezentacije, video projekcijom i kartama u dodijeljenom vremenu (najviše jedna petina ukupnog trajanja tribine) prezentirao temu.

Nakon toga *facilitator* je pozivao građane da iznesu svoje mišljenje. Davao im je riječ redosljedom kojim su se javljali. Kada je postajalo očigledno da je jedno pitanje iscrpljeno konstatirao je to, rezimirao ideje i prijedloge koje je zabilježio, otklanjao nejasnoće i neslaganja oko artikulacije a potom usmjeravao raspravu na novo pitanje.

I tako do kraja. A na kraju, uslijedila bi zahvala na učestvovanju i javno obavezivanje na korektan odnos prema svim iznesenim idejama, prijedlozima i primjedbama.

Izveštavanje je završna faza procesa javnih konsultacija. Pisanje izvještaja je bila obaveza facilitatora, odnosno Centra urbanih ideja. Rađeni su zapisnici sa pojedinih sesija a na osnovu njih je kreiran i „*Izveštaj o javnoj raspravi o prednacrtu prostornog plana općine Doboj – Jug*” (vidi aneks 1).

Zapisnik je sadržavao vrijeme početka i vrijeme završetka tribine, mjesto održavanja, ukupan broj učesnika, imena uvodničara i facilitatora, identitet učesnika u raspravi, sadržaj diskusije i istaknut prijedlog i na kraju ime osobe koja je sačinila zapisnik. U Izvještaju su sumirani rezultati i pregledno klasificirani prijedlozi i primjedbe. Izvještaj je dostavljen Savjetu Prostornog plana a preko njega Općinskom vijeću i Kantonalnom zavodu za urbanizam i prostorno planiranje iz Zenice. Pri kreiranju Izvještaja vodilo se računa da izlazne informacije budu upotrebljive u procesu kreiranja Nacrta Prostornog plana.

6. Peti korak – rasprava o nacrtu prostornog plana

U okviru trećeg kruga javnih konsultacija o Prostornom planu Općine Doboj - Jug održane su javne tribine u mjesnim zajednicama Matuzići i Mravići i javna tribina na kojoj su učestvovali privrednici i vijećnici općinskog vijeća.

Osnov za raspravu je bio *Nacrt Prostornog plana* koji je prezentiran u formi usmenih uvodnih napomena od strane predstavnika Kantonalnog zavoda za prostorno uređenje Zenica podržanih grafičkim prikazima na kartama.

Javnim tribinama je prethodila informativna kampanja nižeg intenziteta nego u prethodnom krugu; nije pripreman poseban „papir za raspravu“. Pretpostavka je bila da će interes za ovaj krug konsultacija pokazati uglavnom građani koji su bili naročito aktivni u prethodnom krugu, te da će se interesirati uglavnom za sudbinu svojih prijedloga i primjedbi. Pokazalo se da je to bila opravdana pretpostavka. Kampanja obavještavanja i pozivanja na javne tribine je realizirana na sličan način kao i u prethodnom krugu, to znači posredstvom lokalne radio stanice, općinskog biltena, plakata i direktnim pozivanjem.

U realizaciji tribina je primijenjena istovjetna tehnologija kao i u prethodnom krugu javnih konsultacija, sa već uigranim ulogama stručnjaka iz Kantonalnog zavoda za urbanizam i prostorno uređenje iz Zenice i facilitatora iz Centra urbanih ideja iz Tuzle. Bilo je primijetno angažiranje načelnika općine i predstavnika općinske službe za urbanizam i

prostorno uređenje. To je bilo razumljivo s obzirom da su se u prethodnom toku procesa pripremanja Prostornog plana već iskristalizirali glavni zahtjevi građana. Jednim dijelom oni su bili u konfliktu sa aktuelnim zakonskim rješenjima. Cijeli koncept odlučujuće uloge građana u kreiranju sopstvenog životnog prostora je stavljen na kušnju.

Građani mjesne zajednice Matuzići i privrednici tražili su više prostora za poslovnu zonu, i to u dijelu koji je zaštićena poljoprivredna površina.

U Izvještaju o drugom krugu javnih konsultacija to je formulirano ovako: „*Građani mjesne zajednice Matuzići, te jedan broj vijećnika Općinskog vijeća i privrednika zainteresiranih za investiranje u ovoj općini zahtijevaju od načelnika općine, općinskih organa kao i od Kantonalnog zavoda za prostorno planiranje Zenica da u sjevernom dijelu općine pojas između rijeke Usore, puta M4 i lokalnog puta prema Usori (tzv. ljubavni put) planiraju poslovnu zonu umjesto predviđene poljoprivredne zone a da se namirivanje poljoprivrednog zemljišta u ukupnom bilansu površina izvrši u brdskim područjima općine, koja su pogodna za razvoj voćarstva i stočarstva.*

Uzimajući u obzir broj građana koji su diskutovali o ovom pitanju, argumentaciju prijedloga, iskazanu motivaciju da se bore za svoj prijedlog, zapriječenu mogućnost da odbiju usvajanje Prostornog plana, mislimo da predlagač Prostornog plana treba poduzeti sve raspoložive mjere da bi se ovom zahtjevu udovoljilo.“

Međutim, uzimajući u obzir kompletan drugi krug javnih konsultacija autori završnog izvještaja su izveli generalni zaključak, koji su prihvatili Savjet plana i Općinsko vijeće „da Nacrt Prostornog plana općine Doboj - Jug u osnovi odražava temeljito sagledane resursne potencijale kao i potrebe i očekivanja građana općine iskazane u procesu javnih konsultacija“. U ovoj formulaciji je sadržana suština ideje Federalnog ministarstva prostornog uređenja da upravljanje prostorom demokratizira ali da istovremeno ne dovodi u pitanje principe racionalnosti i stručnosti.

Aktivnosti su prenesene u područje komunikacije općinskih čelnika, ojačanih precizno artikulisanom voljom građana, sa ekspertima i političarima kantonalnog i Federalnog nivoa. Eksperti Kantonalnog zavoda za urbanizam i prostorno uređenje iz Zenice su, sa velikim razumijevanjem za zahtjeve građana, zahvaljujući činjenici da su ih u više navrata mogli čuti u izvornom obliku, bili spremni ucrtati (realizirati) konačne odluke u Prijedlog Prostornog plana.

7. Zaključak

Uključivanje građana u proces izrade Prostornog plana općine Doboj - Jug pokazalo je opravdanost ovog koncepta. Građani su imali priliku iskazati svoje poglede, vizije ali i parcijalne interese vezane za svoj životni prostor. To je uvećalo vjerovatnoću da će konačna rješenja biti ostvariva i održiva. Međutim, pokazalo se da je ovo zahtjevan koncept koji iziskuje precizno i sveobuhvatno planirane i dobro upravljane komunikacije općinske administracije sa građanima, kao i iskrenu posvećenost općinskih dužnosnika ideji demokratizacije procesa kreiranja javne politike.

Pokazalo se da je potrebno, da bi se uspješno realizirali izvorni ciljevi uključivanja građana u proces prostornog planiranja, dosljedno i ustrajno se pridržavati najmanje jedanaest principa ponašanja učesnika u javnom diskursu. To su principi: orkestrirane dosljednosti,

konzistentnosti, kompetentnosti, vrhovništva, kontinuiteta, pozitivnog pristupa, realnih zahtjeva, kooperativnosti, stručnosti, pripravnosti i fidbeka.

Princip orkestrirane dosljednosti odnosi se prvenstveno na organizatore komunikacije a podrazumijeva da svi moraju voditi računa o utisku iskrenosti i vjerodostojnosti namjera, koji ostavljaju svojim javnim nastupima. Ni jednim postupkom ne smiju dovoditi u pitanje iskrenost poziva građanima da se uključe u proces izrade prostornog plana.

Princip konzistentnosti harmonizira komunikacijski nastup (poruke kojima organizatori stimuliraju građane na uključivanje) i konkretno djelovanje (odnos prema povratnim informacijama).

Princip kompetentnosti obavezuje da lica koja su umiješana u javne konsultacije sa građanima moraju biti kompetentna za pitanja o kojima govore te imati osobine koje im omogućavaju da odgovorno i uspješno projiciraju u javnost poželjne predstave kako o uključivanju građana tako i o konkretnim pitanjima.

Princip vrhovništva ukazuje na značaj posvećenosti čelnih ljudi organa vlasti ideji i interesu za uključivanje javnosti.

Princip kontinuiteta nalaže da komunikacija sa građanima bude kontinuirana a u fazama kampanja kreiranja značajnih akata samo intenzivirana.

Princip **pozitivnog pristupa** daje prednost promoviranju pozitivnih ishoda uključivanja građana.

Princip realnih zahtjeva upućuje na usklađivanje očekivanja u pojedinim komunikacijskim situacijama (vrsti i sadržini problema koji se postavlja) sa objektivnim mogućnostima učesnika da ponude rješenja.

Princip kooperativnosti preferira saradnju u odnosu na konflikt u komunikaciji.

Princip stručnosti obavezuje na primjenu nauke i stručnih vještina u organizaciji kampanja javnih konsultacija.

Princip pripravnosti obavezuje organizatore kampanja na presretanje loših vijesti i pronalaženje brzih i prihvatljivih rješenja.

Princip fidbeka fokusira činjenicu da se sa javnošću uspostavlja dvosmjerna komunikacija koja podrazumijeva manifestiranje vidnog uvažavanja građana kao partnera u procesu.

Aneks 1

CENTAR URBANIH IDEJA

T U Z L A

Tuzla; april, 2007. godine

IZVJEŠTAJ

O JAVNOJ RASPRAVI O PREDNACRTU PROSTORNOG PLANA OPĆINE DOBOJ - JUG

Uvod

U okviru izrade Prostornog plana općine Doboj – Jug, a u skladu sa obavezama koje proizilaze iz Metodologije za izradu prostorno-planske dokumentacije u Federaciji Bosne i Hercegovine, realiziran je Program javnih konsultacija. Program je kreiran od strane Centra urbanih ideja iz Tuzle a usvojen je od strane Savjeta Prostornog plana. Programom su predviđene aktivnosti informiranja građana i aktivnosti javnih konsultacija. Aktivnosti informiranja građana su usmjerene na informiranje o toku pripreme Prostornog plana, o mogućnostima uključivanja građana u sve faze kreiranja i usvajanja Prostornog plana te o sadržini dokumenta u pojedinim fazama izrade.

Aktivnosti javnih konsultacija su fokusirane na dvije faze; fazu pripreme prednacrt prostornog plana (koje su realizirane u formi fokusnih grupa sa vijećnicima općinskog vijeća i građanima općine) i fazu rasprave o prednacrtu Prostornog plana.

Prednacrt prostornog plana općine Doboj - Jug za period od 2005 do 2020. godine pripremili su stručnjaci Kantonalnog zavoda za urbanizam i prostorno uređenje iz Zenice, a u javnu raspravu ga je uputilo Općinsko vijeće.

Saradnici Centra urbanih ideja su na osnovu Prednacrt kreirali dokument pod naslovom VIZIJA URBANOG RAZVOJA OPĆINE DOBOJ – JUG DO 2020. GODINE u kome su sažeto i jezički prihvatljivo za obične ljude prezentirali osnovna rješenja iz Prednacrt. Dokument je umnožen i distribuiran u sva domaćinstva općine, te je poslužio kao podsticaj za informirano uključivanje građana u javnu raspravu. U cilju motiviranja građana na uključivanje u javnu raspravu realiziran je poseban program komuniciranja, s osloncem, prvenstveno, na lokalne medije i lokalne dopisnike regionalnih i centralnih medija.

1. Generalni zahtjevi građana

Javna rasprava je održana u četiri sesije; dvije javne tribine za građane u mjesnim zajednicama Matuzići i Mravići, te dvije fokusne grupe, za privrednike i za nevladine organizacije.

Građani su pokazali veliki interes za Prostorni plan općine. To se ogledalo u značajnom odzivu na sve četiri tribine-fokusne grupe kao i u značajnom broju komentara, primjedbi i sugestija.

Najveći broj primjedbi i sugestija se odnosio na privrednu budućnost općine. Može se govoriti o jednoglasju u opredjeljenju da se ograničeni prostor općine iskoristi za intenzivnije privredne djelatnosti (različite vrste čiste i male industrije i tercijarnih djelatnosti) a da se odustane od strateške orijentacije na poljoprivrednu proizvodnju.

Veliki interes su građani iskazali za ravnomjeran urbani razvoj općine, odnosno za ravnomjeran urbani razvoj obje mjesne zajednice.

Prepoznata je šansa u činjenici da planirana trasa koridora 5C tangira općinsko područje pa je od planera zatraženo da iskoriste sve mogućnosti koje će se stvoriti izgradnjom priključne saobraćajnice. Značajan broj sugestija se i odnosi na rekonceptualizaciju prostora iz perspektive nove situacije stvorene koridorom 5C.

Na sve četiri sesije je istaknut i značaj racionalnog iskorištenja prirodnih resursa (vodotokova i šumskih područja) i kulturno-historijskog naslijeđa u razvijanju rekreativno-turističke djelatnosti i stvaranja uslova za kvalitetniji i humaniji život na području općine.

2. Pregled prijedloga, sugestija i primjedbi

MZ Matuzići

1. U urbanim zonama smanjiti obavezu razdaljinu između dva objekta sa 6 metara.
2. Predvidjeti mogućnost da se na svakih 100 kvadrata može graditi stambeni objekat a na 200 kvadrata poslovni objekat
3. Saobraćajnicu M4, u dijelu koji prolazi urbanim područjem tretirati kao ulicu.
4. Predvidjeti izgradnju obdaništa u MZ Matuzići.
5. Predvidjeti lokacije za dvije telefonske centrale, s obzirom na nužnost praćenja tehnoloških inovacija u telefonskom saobraćaju.
6. Definirati sjedište općine kao Doboj - Jug.
7. Eliminirati u Prostornom planu elemente koji podstiču nezdravi rivalitet između mjesnih zajednica Mravići i Matuzići.
8. Ne ograničiti visinu stambenih objekata na samo tri sprata.
9. Strateški preorijentirati privrednu djelatnost sa poljoprivrede na čistu industriju i tercijarne djelatnosti.
10. Zelene površine i poljoprivrednu proizvodnju predvidjeti u brdskim zonama a najveći dio ravničarskih površina planirati kao biznis zone.
11. Predvidjeti mogućnost da se poslovni objekti grade 10m od saobraćajnice.
12. Jasno označiti centralnu gradsku zonu i sadržaje koji će je činiti.
13. Predvidjeti kod Doboj puteva priključak na priključnu saobraćajnicu za koridor 5C.
14. Realno sagledati potrebe za parking prostorima i zelenim površinama.
15. Razraditi namjenu površina koje su vlasništvo Islamske zajednice kao i sagledati potrebe za vjerskim objektima.

MZ Mravići

1. Preciznije definirati područje zaseoka Bukvik u MZ Mravići (koji je po ovom planu proglašen građevinskim zemljištem van urbanog) sa stajališta uslova gradnje na njemu.
2. Izbalansirati veličinu urbanih zona u MZ Mravići i Matuzići.
3. Definirati kao urbano područje područje Brezika i drugih naseljenih mjesta u ovoj mjesnoj zajednici.
4. Mnogo liberalnije definirati urbana područja tako da projekcija namjene prostora ne postane prepreka urbanom razvoju općine.
5. Uzeti u obzir aktuelne projekte kanalizacije i vodosnabdijevanja.
6. Zaštititi spomenike koji se nalaze pored Gradine.
7. Predvidjeti prostor za izgradnju nogometnog igrališta.
8. Dio pored Bosne koji se zove Podašije predvidjeti kao građevinsko zemljište (faktičko stanje na terenu je takvo (Duga sa svojim objektom).
9. Područje uz rijeku Šijačku, predviđeno kao poljoprivredno zemljište, treba predvidjeti za izgradnju.
10. Dio preko puta industrijske zone, između stare ceste i magistralnog puta M17, predvidjeti kao urbanu zonu, kojom bi se utjecalo na kvalitet života stanovnika bošnjačkih naselja, s druge strane rijeke Bosne.

Fokusna grupa – privrednici i poljoprivrednici

1. Ukinuti predviđenu zonu za poljoprivrednu proizvodnju uz nasip-priključnicu i pretvoriti je u industrijsko-poslovnu (privrednu zonu) – do Ljubavnog puta ili u cjelosti.
2. Cijelom dužinom priključnice predvidjeti područje za izradu stambeno - poslovnih objekata.
3. Poljoprivrednu zonu predvidjeti u brdskim područjima
4. Definirati zaštitne zone vodoprivrednih objekata.
5. Ne smije se priključnom saobraćajnicom ugroziti postojeći vodoopskrbni objekat – izvorište.
6. Izgradnjom nasipa se eliminiše mogućnost poljoprivredne proizvodnje – riječ je o najplodnijem zemljištu.
7. U tekstulanom dijelu definirati uslov izgradnje (šta se može graditi) u pojedinim zonama.

Fokusna grupa NVO

1. Precizno locirati glavna prirodna izvorišta i utvrditi mjere za njihovu zaštitu
2. Evidentirati i kategorizirati nekategorizirane puteve.
3. Izvršiti kategorizaciju zemljišta.
4. Poljoprivrednu zonu locirati prema Barama; prema DC-u.
5. Mjerama predvidjeti tehnička rješenja za podizanje nivoa vode, u ljetnjim mjesecima u rijeci Usori.
6. Predvidjeti tehnička rješenja za pročišćavanje otpadnih voda prije uvođenja u riječne tokove.
7. Predvidjeti ribarske staze i rekreativne staze uz riječne tokove.
8. Predvidjeti prostor za groblja, voditi računa o potrebama različitih konfesija.
9. Sagledati posljedice i efekte eksploatacije kamena na lokalitetu Gradina.
10. Predvidjeti pošumljavanje Griča, i formiranje izletišta na tom području.
11. Predvidjeti prostor za izgradnju kulturnog centra u području općinskog centra.
12. Objekat Kulina kategorisati kao istorijski spomenik.
13. Predvidjeti staze za motorijade.
14. Predvidjeti izgradnju bazena

U dodatku su priloženi transkripti sa sve četiri sesije.

Aneks 2

Općinsko vijeće Doboj Jug je 29.12.2005. godine donijelo odluku o imenovanju Savjeta Prostornog plana ove općine.

Konstituirajuća sjednica Savjeta Prostornog plana održana je 17.01.2006. godine kojom prilikom je za predsjednika Savjeta izabran načelnik Općine Izudin Aličić, dok su osim njega u uži izbor radno-konsultativne grupe Savjeta Prostornog plana izabrani:

- Melisa Šahbegović, dipl.pravnik
- Osman Rakić, dipl.ing.arhitekture
- Svetozar Lisul, dipl.ing.telekomunikacija
- Abdulah Pihljak, elektro-tehničar
- Emir Čabrić, prim.dr ljekar-oftamolog-spec.
- Edin Hadžić, građ. Tehničar
- Predsjednik Savjeta MZ Mravići
- Predsjednik Savjeta MZ Matuzići
- Faruk Herceg, građ.tehničar

Zadatak članova Savjeta Prostornog plana Općine Doboj Jug je da stručno prati, usmjerava i utvrđuje koncept prostornog uređenja općine Doboj Jug, te da nosiocu izrade Prostornog plana općine Doboj Jug daje određene prijedloge i sugestije u cilju izrade što prihvatljivijeg nacrtu i prijedloga Prostornog plana Općine Doboj Jug.